

Nagykarácsony épített öröksége

A Mezőföld délkeleti részén fekvő, patakmenti többutcás falu, a dombhajláshoz igazodó fűrészfogas, szalagtelkes beépítéssel. • A XIII. század végétől a kunok szállásterületének része volt. Első említése 1419-ből ismert, Karácsonymiklós-szállás néven. A török hódoltság alatt elnéptelenedett. A pusztát a szerb parasztek művelték meg. Karácsonyszállás az előszállási uradalom egyik gazdasági kerülete lett. 1666-tól a zirci ciszterciek birtokolták. 1952-ben vált külön Előszállástól, és lett önálló község.

ENTZ – SISA 1998 (112.), VIRÁG 2005 (127.)

Magyarok Nagyasszonya plébániatemplom

Szabadon álló historizáló épület. 1936-ban emeltette a ciszterci rend. Timpanonos főhomlokzatán a zirci apátsági címer látható. Órapárkányos, gúlisakos középtoronnyal rendelkezik. A templombelső szoboralakjai a ciszterci kötődést és a nemzeti identitást egyszerre tükrözik. Szent Bernát és Szent Róbert szobrai mellett a főoltárképen Szűz Mária és Szent István király látható, jobbra Szent László, balra Szent Imre alakjával.

A templomkertben áll egy fehér feszület fém korpusszal, alatta díszes Szűz Mária Szent Szíve ábrázolással. A képmezőben olvasható felirat: „Dicsértessék a/Jézus Krisztus”.

ENTZ – SISA 1998 (112.), TAK 2017 (12.)

egykori szatócsbolt

(Szőlőhegy)

Utcafronttal párhuzamosan, szabadon álló, földszintes, kontyolt nyeregtetős, cserépfedésű épület. Utcafronti homlokzatán négy egyenes záródású ablakot és egy alacsony lépcsőn megközelíthető üzletportált alakítottak ki, többszörösen osztott, felülvilágító ajtóval. Hosszanti és oldalsó homlokzatán jól láthatók a fából ácsolt keresztgerendák.

Feszület

(Sóhordó út – Bethlen Gábor utca sarok)

Festett, karbantartott feszület. Szűz Mária kék-fehér ruházatban látható szobrát acélpánttal rögzítették a kereszthez, vagyis nem szerves része az alkotásnak. A korpusz a kereszttel azonos színű. Az utcasarkon kis kertet alakítottak ki, amelyet egy csőkorlát vesz körbe. A kereszt felirata: „Dicsértessék/a Jézus Krisztus”.

II. világháborús emlékmű

(Szent Imre tér)

Az önkormányzat által a római katolikus templom melletti téren 1991-ben felállított emlékmű 36, a világháborús emlékmű idézi. A betonból készült magas posztamens Molnár György kőfaragó munkája, a tetején álló, Nikét, a győzelem istennőjét ábrázoló, bronzelemekből hegesztett női alakot Szatmári Juhos László szobrászművész készítette.

Trianon-emlékmű

(Petőfi Sándor utca 58., a sportpálya mellett)

Beton csonka gúlára állított masszív, fából faragott kettős kereszt. Dudás Csaba alkotását 2010-ben avatták fel. A békediktátum területi hatásait egy az elcsatolt területeket ábrázoló térkép mutatja be. Az emlékművön két felirat olvasható: „Legyen hited és léssen országod”, valamint „Múlt nélkül nincs jövő.”

<http://nagykaracsony.hu/kepek/a-trianoni-emlekmu-avatasa>

Felhasznált irodalom

- ENTZ – SISA 1998 Entz Géza – Sisa József (szerk.): Fejér megye művészeti emlékei. The Historic Monuments of Fejér County. Székesfehérvár, 1998, Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutató Intézet – Szent István Király Múzeum. (= Szent István Király Múzeum Közleményei A sorozat 34. kötet)
- TAK 2017 Településképi arculati kézikönyv, 2017.
- VIRÁG 2005 Virág Zsolt: Magyar kastélylexikon. 3. kötet. Fejér megye kastélyai és kúriái. Budapest, 2005, Fo-Rom Invest.